

BERICHT

België: een mega-agglomeratie en veel kleinere

Op 1 januari 2011, de referentiedatum van de Census in België, bedroeg het totale aantal agglomeraties 20.768. Een "agglomeratie", ook "lokaliteit" genoemd, wordt hier gedefinieerd als een groep gebouwen waarvan geen enkel meer dan 200 meter van het naaste naburige gebouw verwijderd is.

België bevat een mega-agglomeratie van bijna 6 miljoen inwoners, die een groot deel van het noorden van het land bestrijkt en zich uitstrekt van de Nederlandse tot de Franse grens. De provincies die deels in deze agglomeratie liggen, zijn alle Vlaamse provincies en twee Waalse provincies (Waals-Brabant en Henegouwen). In totaal valt de bevolking van 280 gemeenten deels of volledig onder deze agglomeratie.

Op dit ogenblik zijn deze gegevens beschikbaar in een open formaat op het Open Data Portaal van de Algemene Directie Statistiek: www.statbel.fgov.be/opendata.

1. Wat is een agglomeratie?

Een "agglomeratie", ook "lokaliteit" genoemd, wordt hier gedefinieerd als een groep gebouwen waarvan geen enkel meer dan 200 meter van het naaste naburige gebouw verwijderd is. Deze definitie komt overeen met de definitie van de Europese verordening die de technische specificaties van de volks- en woningtelling vastlegt (Verordening EG Nr. 1201/2009). Dat is ook de definitie die de Verenigde Naties sinds 1978 aanbevelen.

Het is mogelijk om deze afstandslimiet te beperken tot 100 of zelfs 50 meter. In dat geval wordt er gesproken over een "agglomeratie 100m" en "agglomeratie 50m".

Het begrip "agglomeratie" hangt niet af van administratieve grenzen: een lokaliteit kan zich namelijk over meerdere gemeenten uitstrekken, meerdere gewesten of zelfs meerdere landen. Een gemeente kan ook meerdere lokaliteiten bevatten.

Wegens vertrouwelijkheidsredenen bevat de shape file van agglomeraties geen agglomeraties met minder dan 50 inwoners .

2. Hoe werden de agglomeraties bepaald?

Er werd een inventaris gemaakt van alle gebouwenparen met een afstand van minder dan 200 meter. Daarop werd er een wiskundig algoritme (samenhangende componenten van een niet-gerichte graaf) toegepast om de inhoud van de verschillende lokaliteiten te bepalen.

3. Hoeveel zijn er? Waaruit bestaan ze?

Op 1 januari 2011, de referentiedatum van de Census in België, bedroeg het totale aantal agglomeraties 20.768. Het aantal agglomeraties en de samenstelling ervan zijn niet vastgelegd in de tijd; er is slechts weinig nodig om een lokaliteit sterk te laten uitbreiden. Gezien de bevolkingsdichtheid in het noorden van het land, is de kans op uitbreiding hier belangrijker dan in het zuiden.

Tabel 1: Aantal lokaliteiten en personen in functie van de grootte van de lokaliteit

Grootte van de lokaliteit	Aantal lokaliteiten		Aantal personen	
Minder dan 200 inwoners	19.262	92,75%	258.117	2,35%
200 - 499 inwoners	624	3,00%	203.412	1,85%
500 - 999 inwoners	368	1,77%	258.264	2,35%
1.000 - 1.999 inwoners	237	1,14%	331.938	3,02%
2.000 - 4.999 inwoners	153	0,74%	470.223	4,27%
5.000 - 9.999 inwoners	63	0,30%	446.906	4,06%
10.000 - 19.999 inwoners	35	0,17%	491.783	4,47%
20.000 - 49.999 inwoners	14	0,07%	491.262	4,47%
50.000 - 99.999 inwoners	5	0,02%	356.619	3,24%
100.000 - 199.999 inwoners	2	0,01%	312.201	2,84%
200.000 - 499.999 inwoners	3	0,01%	829.543	7,54%
500.000 - 999.999 inwoners	1	0,00%	648.896	5,90%
1 miljoen inwoners of meer	1	0,00%	5.901.474	53,65%
TOTAAL	20.768	100%	11.000.638	100%

Onder de 20.768 lokaliteiten huisvest België één grote agglomeratie en een groot aantal kleinere: bijna 93% van de lokaliteiten telt minder dan 200 inwoners. Naast die kleine agglomeraties bestaat er nog een "mega"-agglomeratie van bijna zes miljoen inwoners en een oppervlakte van 4.429 km², die een groot deel van Vlaanderen, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië beslaat. Deze "mega-agglomeratie" strekt zich uit van oost naar west, en van de Nederlandse tot de Franse grens.

De provincies die deels in deze agglomeratie liggen, zijn alle Vlaamse provincies (Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg) en twee Waalse provincies (Waals-Brabant en Henegouwen).

De bevolking van 280 gemeenten valt deels of volledig onder deze agglomeratie (zie tabel 4 in bijlage). Meer dan één persoon op twee (zie tabel 1) die zich op 1 januari 2011 op het Belgische grondgebied bevond, woont in deze grote agglomeratie, tegenover slechts iets meer dan 2% in lokaliteiten met minder dan 200 inwoners. Deze twee percentages komen min of meer terug als het gaat om het aantal bewoonde woningen (zie tabel 2).

Tabel 2: Aantal bewoonde woningen¹ in functie van de grootte van de lokaliteit

Grootte van de lokaliteit	Aantal bewoonde woningen	
Minder dan 200 inwoners	97.916	2,14%
200 - 499 inwoners	78.675	1,72%
500 - 999 inwoners	100.323	2,19%
1.000 - 1.999 inwoners	130.474	2,85%
2.000 - 4.999 inwoners	187.594	4,10%
5.000 - 9.999 inwoners	183.996	4,02%
10.000 - 19.999 inwoners	204.204	4,47%
20.000 - 49.999 inwoners	208.434	4,56%
50.000 - 99.999 inwoners	147.828	3,23%
100.000 - 199.999 inwoners	135.761	2,97%
200.000 - 499.999 inwoners	358.867	7,85%
500.000 - 999.999 inwoners	278.348	6,09%
1 miljoen inwoners of meer	2.460.202	53,80%
TOTAAL	4.572.622	100%

Tabel 3: De vijf grootste agglomeraties

Zoals eerder vermeld, bevat België een mega-agglomeratie van bijna 6 miljoen inwoners, die een groot deel van het noorden van het land bestrijkt en zich uitstrekt van de Nederlandse tot de Franse grens. Wat de bevolkingsomvang betreft, volgen dan de agglomeraties van Luik en Verviers, en die van Charleroi, met respectievelijk bijna 649.000 en 365.000 inwoners. Daarna volgt er een Vlaamse agglomeratie, namelijk Brugge-Oostende, met ongeveer 254.000 inwoners (zie tabel 3).

Mega-agglomeratie	5.901.474 inwoners
Luik en Verviers	648.896 inwoners
Charleroi	365.118 inwoners
Brugge en Oostende	254.368 inwoners
La Louvière	210.057 inwoners

¹Bewoonde woningen omvatten de klassieke bewoonde woningen, collectieve woningen en andere (caravans, windmolens,...).

Bijlage. Tabel 4 : percentage van de bevolking die zich in de grote agglomeratie bevindt

Gemeente	Percentage
Schaarbeek	100,00%
Sint-Jans-Molenbeek	100,00%
Elsene	100,00%
Vorst (Brussel-Hoofdstad)	100,00%
Sint-Lambrechts-Woluwe	100,00%
Sint-Gillis	100,00%
Etterbeek	100,00%
Sint-Pieters-Woluwe	100,00%
Sint-Joost-ten-Node	100,00%
Ganshoren	100,00%
Sint-Agatha-Berchem	100,00%
Koekelberg	100,00%
Wezembeek-Oppem	100,00%
Machelen (Halle-Vilvoorde)	100,00%
Kraainem	100,00%
Ingelmunster	100,00%
Hemiksem	100,00%
Begijnendijk	100,00%
Niel	100,00%
Drogenbos	100,00%
Linkebeek	100,00%
Jette	99,99%
Zaventem	99,99%
Borsbeek	99,99%
Ukkel	99,99%
Denderleeuw	99,99%
Wijnegem	99,99%
Leuven	99,99%
Watermaal-Bosvoorde	99,98%
Mortsel	99,98%
Oudergem	99,97%
Aartselaar	99,95%
Liedekerke	99,94%
Wemmel	99,94%
Sint-Katelijne-Waver	99,93%
Waregem	99,92%
Keerbergen	99,92%
Anderlecht	99,92%
Brussel	99,92%

Hoeilaart	99,91%
Izegem	99,90%
Boom	99,90%
Rixensart	99,90%
Dilbeek	99,90%
Kuurne	99,89%
Heusden-Zolder	99,89%
Lint	99,88%
Sint-Martens-Latem	99,87%
Duffel	99,86%
Lebbeke	99,86%
Hove (Antwerpen)	99,85%
Hulshout	99,85%
Vilvoorde	99,83%
Sint-Genesius-Rode	99,83%
Deerlijk	99,81%
Buggenhout	99,79%
Tervuren	99,79%
Stabroek	99,78%
Opwijk	99,78%
Destelbergen	99,76%
Waver	99,76%
Rumst	99,74%
Edegem	99,74%
Beringen	99,73%
Lede	99,73%
Kapellen (Antwerpen)	99,71%
Tremelo	99,68%
Kontich	99,68%
Bonheiden	99,67%
Grimbergen	99,65%
Putte	99,63%
Evere	99,61%
Mechelen	99,61%
Boortmeerbeek	99,60%
Aalst (Aalst)	99,59%
Ternat	99,59%
Overijse	99,53%
Lokeren	99,52%
Zonhoven	99,51%
Sint-Niklaas (Sint-Niklaas)	99,51%

Wommelgem	99,50%
Roeselare	99,49%
Herent	99,49%
Schilde	99,49%
Wichelen	99,48%
Beersel	99,47%
Kapelle-op-den-Bos	99,43%
Avelgem	99,41%
Roosdaal	99,41%
Alken	99,39%
Waterloo	99,38%
Gent	99,34%
Ham	99,33%
Aarschot	99,33%
Affligem	99,32%
Wetteren	99,31%
Zemst	99,31%
De Pinte	99,28%
Zoersel	99,27%
Harelbeke	99,23%
Haaltert	99,20%
Sint-Lievens-Houtem	99,16%
Heist-op-den-Berg	99,15%
Dendermonde	99,14%
Melle	99,13%
Wielsbeke	99,12%
Zulte	99,03%
Menen	98,94%
Waasmunster	98,93%
Merelbeke	98,91%
Londerzeel	98,91%
Brasschaat	98,88%
Oostrozebeke	98,86%
Bertem	98,81%
Laarne	98,79%
Hasselt	98,78%
Temse	98,75%
Meulebeke	98,63%
Scherpenheuvel-Zichem	98,63%
Herentals	98,55%
Terhulpen	98,53%

Holsbeek	98,51%
Lendelede	98,41%
Halle (Halle-Vilvoorde)	98,41%
Kortrijk	98,37%
Wevelgem	98,35%
Lochristi	98,30%
Kruikeke	98,24%
Westerlo	98,19%
Anzegem	98,19%
Herselt	98,06%
Puurs	98,00%
Schelle	97,99%
Galmaarden	97,98%
Dessel	97,93%
Nieuwerkerken (Hasselt)	97,79%
Nazareth	97,77%
Mol	97,74%
Erpe-Mere	97,71%
Zottegem	97,63%
Berlaar	97,43%
Haacht	97,41%
Ottignies-Louvain-la-Neuve	97,40%
Gavere	97,40%
Asse	97,39%
Boechout	97,37%
Stekene	97,25%
Zingem	97,18%
Olen	97,08%
Herk-de-Stad	97,02%
Willebroek	97,00%
Kortenberg	96,82%
Lier	96,82%
Wellen	96,73%
Herenthout	96,52%
Kasteelbrakel	96,49%
Diest	96,46%
Tessenderlo	96,41%
Sint-Pieters-Leeuw	96,32%
Meerhout	96,32%
Kampenhout	96,13%
Merchtem	96,05%

Ledegem	95,89%
Lovendegem	95,69%
Schoten	95,62%
Bornem	95,19%
Gooik	95,14%
Malle	94,95%
Ardoois	94,94%
Antwerpen	94,89%
Lennik	94,56%
Lierde	94,48%
Nevele	94,45%
Tienen	94,42%
Geraardsbergen	93,65%
Edingen	93,63%
Hamme (Dendermonde)	93,50%
Meise	93,24%
Zwalm	92,68%
Ninove	91,87%
Oudenaarde	91,85%
Pittem	91,74%
Lichtervelde	91,61%
Rijkevorsel	90,76%
Tubeke	90,06%
Deinze	89,90%
Oosterzele	89,35%
Leopoldsburg	88,60%
Geel	88,36%
Wervik	88,00%
Brakel	87,98%
Sint-Amands	87,70%
Moeskroen	87,69%
Geetbets	87,27%
Balen	86,71%
Moerbeke (Gent)	86,50%
Kalmthout	85,95%
Eigenbrakel	85,20%
Zwevegem	84,80%
Lasne	84,60%
Lubbeek	83,14%
Hooglede	83,07%
Glabbeek	82,93%

Bierbeek	82,05%
Bever	81,76%
Kruishoutem	81,19%
Oud-Heverlee	80,61%
Steenokkerzeel	80,39%
Zomergem	80,31%
Rotselaar	79,03%
Sint-Truiden	78,77%
Zandhoven	77,39%
Herne	77,30%
Bilzen	76,76%
Staden	72,93%
Ranst	72,74%
Evergem	72,46%
Laakdal	70,88%
Tielt (Tielt)	68,95%
Dentergem	68,78%
Lummen	68,73%
Boutersem	68,56%
Komen-Waasten	68,03%
Halen	67,71%
Herzele	67,36%
Linter	67,21%
Retie	66,80%
Lessen	66,66%
Bekkevoort	64,98%
Kortesseem	64,71%
Graven	64,01%
Horebeke	63,14%
Kortenaken	62,95%
Wortegem-Petegem	62,83%
Sint-Gillis-Waas	62,72%
Hoeselt	60,89%
Huldenberg	59,97%
Zoutleeuw	59,24%
Tielt-Winge	57,06%
Court-Saint-Etienne	52,77%
Houthalen-Helchteren	50,82%
Borgloon	47,53%
Itter	44,10%
Chaumont-Gistoux	43,86%

Moorslede	42,45%
Diepenbeek	41,07%
Pepingen	40,49%
Berlare	39,02%
Estaimpuis	35,63%
Wuustwezel	33,38%
Maarkedal	31,28%
Rebecq	25,71%
Beerse	20,00%
Genepiën	18,15%
Beveren (Sint-Niklaas)	16,91%
Celles (Doornik)	9,75%
Lommel	9,35%
Mont-Saint-Guibert	6,05%
Grobbendonk	4,71%
Torhout	4,63%
Hechtel-Eksel	2,54%
Genk	2,01%
Opzullik	1,80%
Waarschoot	1,17%
Zele	1,03%
Kortemark	0,96%
Zwijndrecht	0,78%
Knesselare	0,71%
Wachtebeke	0,70%
Vloesberg	0,65%
Kasterlee	0,62%
Brecht	0,50%
Wingene	0,45%
Nijlen	0,42%
Aalter	0,40%
s Gravenbrakel	0,36%
Riemst	0,28%
Heuvelland	0,26%
Ieper	0,24%
Houthulst	0,04%